

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Str. Prundului Nr. 15

INȘERATELE
se primesc la admini-
strație. Prețul după tarif
și învolak.

Manuscrisurile nu se în-
napoi.

Fire de tort...

— Fine. —

Atelierul din Orăștie împreună cu cel dela Sibiu, condus de d-na Maria Cozma, are ca țintă reclama-rea dreptului istoric și național a portului românesc. Această vrednică lucrare, săvârșită de d-na Elena Pop Hossu-Longin, prezidenta reuniunii, d-na Victoria Dr. Erdélyi și d-șoarele Tiberia Barcianu și Victoria Barțiu, cari conduc atelierul, tre-buie prețuită după merit.

Atelierul s'a deschis — cu mari cheltuieli și multe greutăți — în iarna anului 1907 și are menirea frumoasă:

1. Să adune modele vechi, cari încep să se peară în urma nesocotirii femeilor noastre,
2. Să deprindă femeile la țesut,
3. Să instruiască fetele tinere de țaran în țesut, în cusut și cu timpul în toate câte se țin de acestea lucruri adecă: tors, văpsit și altele, ca să se scape odată de jugul fabricelor,
4. Ca prin lucru să poată da mijloace de câștig celor, cari au învățat,
5. Să înainteze industria de casă și prin aceea să reție în familie banii, cari altcum ar trece în mâni străine,
6. Să facă în sfârșit ca femeia să fie scutul frumosului și scumpului nostru port strămoșesc.

Și spre aceasta trebuie să lucreze fiecare româncă de inimă. Căci nu-i vorba, e frumos dacă fata popii, ori doamna dascăliță să îmbrace odată pe an — la bal — în costum dela Săliște; cu mult mai bine și mai frumos ar fi însă, dacă domniile lor, și toți și toate ar face „poporul”, să înțeleagă, că acest-a port românesc străbun, că acest port e și mai frumos, și mai ieftin, printrucă e mai țitior, decât acel îmbrumutat dela străini și cumpărat de prin cele prăvălii jidovești.

Și sunt pline, mai cu seamă de când s'a coborât urgia războiului peste noi, aceste prăvălii străine de țărâncelile noastre dela sate, cari în cea mai mare parte aici își lasă ajutorul, ce-l capătă pentru cei plecați la hotară, iar ce le mai rămâne să duce la crâșma jidovului, unde s'aude un cântec nou:

Vile bărbatu, nu vile,
Numai s'am bani de bărtie...

Și până să putem înțelege pericolul, ce-l prevestește acest cântec prilejit de pacostea războiului, să vedem cum stăm în această privință în România, țară ferită de urgiile războiului mondial și căreia îi dorim să-și vadă împlinite idealurile, pentru cari s'a frământat.

Iată ce cetim în unul din cele mai mari ziare de acolo:

Nu este prea îndepărtat timpul de când frumoasele noastre cusături naționale românești, precum și pânza țărănească și sănătoasă, țesută de țărâncelile noastre, aproape dispăruse de prin sate. De abia dacă în câteva localități, de prin județele de munte, dacă mai vedeai, ici colea, frumosul și pitorescul port național cu ille și fotele înflorate și cusute de mâinile măestrelor și harnice ale țărâncelor noastre. Locul acestor cusături și țesături naționale, li luase fabricatele streine, importate de peste graniță, diferitele stămbări și pânzeturile, cari nu aveau nici frumusețea și nici trănicia țesăturilor naționale. Îți făcea o impresie penibilă să vezi țărâncelile îmbrăcate cu fuste de stambă, în locul frumoaselor fote cusute cu lăncă de diferite culori și înflorate cu fluturi sculptori, iar în cap purtând basmale bulgărești, turcești, ungurești, barjuri săsești, în locul frumoaselor marame țesute din pânză de borangie, și înflorate cu fluturi de aur și argint.

Încetul cu încetul însă, și în fața pericolului ce începu să prindă rădăcini, ca țesăturile și cusăturile noastre naționale să dispară cu totul, se începu o mișcare de regenerare, care în decursul ultimilor douăzeci de ani, nu încetă o singură clipă și care avu de rezultat o reînnoire, nu numai la sate, dar chiar și la orașe a frumusețelor cusături și țesături naționale. Mișcarea începută, și această este foarte îmbucurătoare, s'a datorit doamnelor din înalta noastră societate care sub împotul M. S. Regina Elisabeta, au dus o luptă aprigă cu o tenacitate demnă de toată lauda, pentru reînnoirea și regenerarea pitoresțelor broderii naționale.

Doamnele din elită, au început să poarte luxoasele galoane brodate cu cusături naționale; rochi întregi erau confecționate din pânză fină națională iar frumosul port național începu să strălucească, purtat cu multă eleganță și gingașie de către doamnele din elită, prin balurile și serbările din lumea mare. Era o vreme, când un fel de snobism băntuia societatea noastră înaltă, în ceace privea portul național; acest snobism, contrariu de sinele, era folositor și rezultatul a fost o tot mai mare regenerare a frumoaselor cusături naționale.

Doamnele din înalta societate însă, nu s'au mărginit numai să poarte și să propovăduiască portul cusăturilor naționale ci au înființat societăți, solid organizate, cari aveau și au descopu numai propagarea portului dar și încurajarea și răspândirea cusăturilor naționale în populațiunea dela țară. »Albină», »Furnică», »Roiul» și altele, sunt societăți a căror activitate secundă nu mai poate fi tăgăduită astăzi și cari au dat cele mai fericite rezultate, în ceea ce privește regenerarea portului românesc.

Dar societățile particulare, ori cât de laudabile ar fi fost străduințele lor, nu puteau merge singure înainte, ele trebuiau ajutate și de oficialitate. Organele administrative trebuiau să întindă și ele o mână de ajutor pentru ca propaganda să fie și mai bogată în rezultate frumoase. Dintre autoritățile constituite, în primul rând, ministerului cultelor și instrucțiunii li reveni sarcina de a ajuta și a contribui la regenerarea portului și cusăturilor naționale. Se introduse în școlile de fete studiul cusăturilor naționale și se creară ateliere și școli speciale pentru cusături și țesături naționale. Trebuie să reamintim cu această ocazie, că prima catedră de cusături naționale se încredință d-nei Sofia colonel Ionescu, directoarea soc. »Furnică», care a contribuit într-o largă măsură și într'un lung sir de ani, la propagarea și regenerarea frumosului port național. Tot d-nei Ionescu i se datorește și întocmirea unui admirabil album de cusături românești, care este o adevărată comoară de frumusețe.

După ministerul instrucțiunii, veni rândul ministerului industriei, care înființă și ajută la înființarea de școli și ateliere pentru țesutul borangicului și a pânzei țărănești și apoi al ministerului de război, cari începu să întrebuițeze pentru rufăria soldaților, pânză țesută de țărâncelile noastre, sub patronarea și îngrijirea societăților de mai sus.

O parte foarte activă însă în propagarea și încurajarea cusăturilor și țesăturilor naționale, a avut și Administrațiunea Casei Școlilor, cari sub înțeleapta conducere a d-lui Mihail Popescu a contribuit într-o măsură importantă în această direcțiune. Prin premii, subvenții tipăririi de albumuri, expozițiuni, trimetere de maestre ambulante prin sate pentru a învăța și a îmboldi femeile de la țară, să se ocupe cu țesutul pânzei și cusăturile naționale, a făcut ca mișcarea pentru regenerarea portului național, să aibă unul din rezultatele cele mai fericite.

Expozițiunea de cusături și țesături naționale deschisă de două, trei zile, în palatul Administrațiunii Casei Școlilor, învederează o activitate fecundă și din cele mai fericite. Rodele unor străduințe, demne de toată lauda, încep să se vadă cu evidența cea mai îmbucurătoare.

Odată cu frumoasa expoziție de broderii și țesături organizată de Casa școlilor, d-na Moisiu, harnica directoare a primului atelier de bibelouri românești în »papier mâché» a deschis și d-sa sub aceleași auspicii o prea interesantă expoziție.

Școlul urmărit de câțiva ani încoace de d-na Moisiu e unul din cele mai laudabile.

Păpușile sale, bibelourile ce efectuează, sunt o vie reconstituire a portului nostru național, atât de exact redat, încât le face demne de muzeul etnografic.

Câtă variație în costumele statuetelor-țărâncuțe ale d-nei Moisiu. Și ciobanii urzarii, cât sunt de perfect redați în toate amănunțimile portului așa de original.

Cu prilejul acesta îmi amintesc entuziasmul unor amici elvețieni, cari văzând acum un an pe etajera mea câteva statuetze reprezentând ciobanii și țărâncuțe în vechiul port al Gorjului, au exclamat uimiți:

— Cum! așa de mândri sunt țărâncii români?

Răvna aceasta așa de patriotică și artistică a d-nei Moisiu ar trebui încurajată, iar toate școlile din țară ar trebui să-și aibă colecția lor de statuetze cu diferite costume naționale din atelierul »Păpușă».

În expoziția de anul acesta, d-na Moisiu expune:

O horă întregă de păpuși îmbrăcate în variate costume cu lăutarii, violonștii și cobzarii în mijloc, o frumusețe de reconstituire națională. Se remarcă de asemeni oltenii, iurgii, urzarii, țărâni și țărânce, toate perfect modelate de micii lucrători ai atelierului »Păpușă».

Văzând munca, ce o dezvoltă această țară conștie, la a cărei mărire lucrează brațul dumnezeesc, vom face bine înlocuind cântecul »banilor de hârtie» cu alt cântec, cu acel al muncii:

Toarce lele, toarce, toarce
Pân' bătăia s'a reîntoarce!...

Dr. Valentin Drăgan.

Concediul ambasadorului german la Constantinopol. Din Berlin se anunță:

Ambasadorul german din Constantinopol, baronul de Wangenheim se vede silit, după sfatul medicilor săi, să ceară un concediu de șase săptămâni, ca să facă o cură la Naubelm. Ca să-l înlocuească va fi trimis la Constantinopol prințul de Hohenlohe-Langeburg, ca ambasador în misiune specială, care va conduce afacerea în lipsa baronului de Wangenheim.

Lectură pentru cei din spitale.

„Grigoraș-Păsăraru”

— Povestire. —

Câteva cuvinte.

Am tradus o povestire minunată („Die Ehenstandspredigt“ — Predica căsătoriei) a scriitorului neamț Petru Rosegger. Cred că va căuți-o cu folos și păcose și cetitorul român. Căcece s'a petrecut în Tirol, unde trăiește scriitorul Rosegger, poate fi priceput și la noi.

Am făcut numai unele mici schimbări. Așa, de pildă, am schimbat numele țărănilor și țărâncelor, fiindcă nu prea suna frumos într-o povestire scrisă pentru ai noștri numele neamțului. Grigoraș e, ca în cartea lui Rosegger, »Păsărar», cu toate că prin satele românești nu se prea înțelebnesc bărbaiți cu meseria de a vinde pasări (galițe).

»Ruga» — hramul bisericii — la care vine în procesiune» satele din împrejurime — se ține în multe ținuturi de ale noastre. Ruga dela Chiseteu, din Bănaș, ori sârbură hramului mănăstirii dela Hodoș-Bodrog, de pildă — sunt cunoscute la noi.

Am spus mai sus că povestirea de față e minunată. Așa cred eu și cu mine mulți alții. Judece acum cetitorul român dacă am sau n'am dreptate. Pentru el am tradus-o:
Ilie Marin.

Mare zarvă 'n sat!

De când s'a crepat de ziuă mișu-

nau oamenii ca într'un furnicar, pe uliți. Piața din fața bisericii și ulițele satului le-au măturat, sătenii de-a mai mare dragul. Mare lucru: oamenii își mătură fiecare pe dinaintea casei!

Măcelarul a tăiat doi viței și doi purceluși și și-a mai pus încă câțiva lapoarte, gata, (așteaptă și ei cuțitul!) — toți vițelușii și purcelușii ăștia o să plătească cu viața dacă o să se sponerească numărul credincioșilor. Brutarul a copt cinci sute de pâni mai mici și i se pare că 'or fi prea puține. Birtașul e de când s'a crepat de ziuă în pivniță. »Hehei!», zice el, »mare lucru e să ai vinuri bune în vremi rele ca astea!» Norocul lui că se pricepe să »boteze» vinurile, ca să le facă mai »așa».

— »Ruga» dela noi o cunoști îndată — după jidovii ai mulți, zice bătrânul de dinaintea casei lui, de la podmol. Se uită bătrânul la negustorii, cari își ridică bărciile în piață.

Ușa ai mare a bisericii cu două turnuri au împodobit-o oamenii cu o coroană de flori, iar lângă pârtelele țințirului, sub teiul umbros, au început să încoaceze din scânduri sdravene un amvon, de pe care are să predice părintele. Pe-o vreme ca asta vorbește părintele mai bucuos de afară, decât în biserica plină de zădof. Nu-i vorba, bătrânul, care se uită cum ridică oamenii amvonul și căruia-i place să aibă tot-

deauna peri pe limbă, e de părere că-i ușor părintelui să predice din umbra pomului, până când poporenii au să stea cu capetele descoperite, în arșița soarelui. Zice bătrânul cu peri pe limbă: așa pricep și eu pe Grigoraș, când simte că toate gândurile ale bune, cari i-au intrat în cap până a ascultat predica, i s'au topit, ca untu' la soare.

Flecăresc ei multe de astea, oamenii, și nici prin minte nu le trece cât este de greu să pregătești tu o predică! Din sat duce încetinel o cărare netedă, bătătorită, printre grădini și câmpuri, și după ce a ajuns la un urcuș, se pierde în pădure. Pe acolo dai aproape numai de mesteceni, cari își tremură încet frunzișul. Mai găsești pe drum și câțiva molizi tineri. Ți se pare ca și când ar fi inopodbit cineva drumul anume așa, în cinstea unui oaspe.

Dacă steteai la marginea pădurii puteai să vezi până departe, cum se rotunzesc munții, apoi valea, care lua forma unei căldări, prin care se încolăcea până hăt colea, un râuleț, ca să se piardă mai apoi într-o strămoare stâncoasă.

Astăzi însă n'avea nimenea poftă să se uite. Pe înălțimea dealului se plimbă încet, încet părintele, printre mesteceni și molizi. O mână și-o ține la spate, lovindu-se din când în când pe revereandă, ca și când s'ar îndemna la

lucru. În mâna cealaltă ține părintele o bucată de hârtie, își aruncă ochii câte odată la ea, pentru ca să și-i piardă mai apoi — dus — prin verdețea de prin prejur. Părintele nu mai este om tinăr, nici nu face o față tocmai veselă. Din când în când își plimbă peste obraz o cărpă vântată, pe care o motolise în mână, lângă hârtie.

Pe când se plimba așa, iată că se întâlnește cu cineva. De mai 'nainte puteai prevesti că are să se întâlnească — fiindcă se auzea că se apropie cineva — Ți se părea că te află în apropierea unui cuib mare — așa hărmălaie se mai auzia — când colea, iată, s'apropie un omuleț sprinten, cu un coșcogeamite de coș în spinare. În coșul ăsta, care avea trei despărțituri mari, se'nvârteau pui și găini, cotcorogean, piguleau și făceau o larmă cu bătaia lor din aripi — de-a mai mare dragul. Ți se părea că Grigoraș-Păsărarul.

Omulețul meu era plin de pene, cum îi sburaseră dela aripatele lui din coșniță. Doi ochi vioi, un nas respicat, cam strămb și o bărbie ascuțită, nerasă, de i se vedea părul cărunț. Nasul și bărbia aveau ceva cocșesc — nu 'zădar se zice că împrumută și oamenii ceva dela animalele, cu cari vin mai mult în legătură.

Când a zarit Grigoraș-Păsărarul pe

Chestiunea țărănească

la

Academia Română.

— Premiarea cărții d-lui Dr. Mihail Șerban. —

D-l Dr. Mihail Șerban a scris sub titlul: »Problemele noastre social-agrară», o carte pe care Academia Română a premiat-o cu »Premiul: Demostene Constantinide de 4000 lei.»

Conținutul cărții, care este chestiunea țărănească; valoarea deja constatată și recunoscută; personalitatea tinărului autor; importanța deosebită pe care i-au dat-o câțiva factori de cea mai mare autoritate precum și puternicele ecouri dimpreună cu viul interes pe cari le-a deșteptat această carte în opinia publică dominantă din România: sunt tot atâtea împrejurări de interes general și de actualitate și pentru cetitorii »Gazetei Transilvaniei.» Aceste motive m'au determinat ca, în următoarele, să rezumez părțile de căpetenie ale cărții și subliniindu-le să fac și câteva reflexiuni asupra lor.

I.

Cartea premiată și autorul ei.

Cartea se compune din următoarele patru capitole:

I. Organizația agrară, II. Exploatarea agricolă, III. Exponerea situațiunii actuale și IV. Considerațiuni finale.

Toate acestea dau un volum de 208 pagini — octav, încheiat cu o amănunțită bibliografie a chestiunii agrare. Din acest cuprins rezumez și reproduc părțile de căpetenie astfel:

1.) D-l Șerban afirmă că simburile dimpreună cu hotărâtorul punct de gravitație al tuturor problemelor social-agrară din România zace în chestiunea țărănească și apol, expunând și discutând temeinic problemele social-agrară din punctele de vedere: cultural, igienic, social economic și politic, susține această aserțiune a sa cu numeroase dovezi nerăsturnabile și cu o argumentație convingătoare.

2.) Din valoroasele scrieri ale d-lor Radu Rosetti, C. Stere, Dr. G. Creangă și alții, se știe că suprafața cultivabilă a României este azi de 7.826.800, după măsura dela noi de vre-o 15%, milioane jugăre catastrale și că întreaga țărănimă dimpreună cu toată clasa mijlocie a României fac la oaltă 85% — 90% adecă până la 6 milioane 300.000 suflete din populația de peste șapte milioane a țării, pe când numărul marei boierimi adecă, al aristocrației înalte din

părintele, i-a strigat cu glasul lui pițigaiat:

— »Părinte, bine-cuvântă!»

— »Da, da,» îi răspunde cel agrăit și se uită la hârtia din mână, »lasă-mă în pace, Grigoraș, am de lucru. Am să învăț predica pentru »rugă».

— »Nuuh, grea zi mai ai, părinte!» strigă Grigoraș zicând:

— »Lasă-mă, frate dragă», zise părintele și-i căzu jos mâna, care purta hârtia, »lasă-mă! Să nu mai spui una ca asta! Te pricepi tu să cumperi și să ciupești la găini — da la greutatea să 'nveți o predică de astea, te pricepi o ceapă degerată! Tot meru mă năcăjești. Lasă-mă în păcatele mele! Nu se pricep toți popii la așa ceva! Unii nu pot sta la spovedanie cum se cuvine — alții nu se pricep la predică...»

— »Hei, frate dragă, trebuie tu să predici?» îl întrebă Grigoraș și-și răzimi băful dedesubtul coșului. »Știu ei prea bine oamenii tăi din sat ce dai tu pe viața lor ai păcătoasă. Și ce le doarești tu în viața vecinică! Dacă tocmai vrei să tuni și să fulgeri de pe amvon, n'ai decât să le cetești cevașilele dintr-o cărțuție de alea. Strigă cât te ține pieptu' și toate-or fi bine — ca și când ai fi învățat predica pe de rost!»

— »Așa fac,» zise părintele, »când am de lucru cu poporenii mei. Da' mâne o să vină la »rugă» o grămadă

România, este numai de 10%—15% adică de 700.000 — până la un milion de suflete!

D-l Șerban arată, plecând de la aceste constatări, că acest pământ cultivabil al României este împărțit și stăpânit azi în chipul următor:

Numărul proprietăților țărănești este 920-930, în mărime de la 1/2—10 hectare și având o întindere mijlocie de 3 hectare pentru un cap de familie țărănească, iar numărul proprietăților mijlocii este 38.723, în mărime de la 10—100 hectare cu o întindere mijlocie de 22 hectare pentru un cap de familie din clasa mijlocie a României. Numărul moșilor și al latifundiilor boierești înăse este numai de 5385, în mărime de la 100—5000 hectare și mai sus. În aceste se cuprind și 771 moși în mărime de la 1000—3000 hectare, 112 moși de la 3000—5000 hectare și 66 atitudini în mărime de la 5000 hectare în sus.

Numărul proprietăților acestor 5385 moși și latifundii este însă număr de 4171, întrucât unii boieri stăpânesc câte două sau mai multe moși.

Cele 920-930 de proprietăți țărănești au o întindere totală de 3.153.645 hectare, ce e 38.723 proprietăți mijlocii o întindere totală de 862.800 hectare, izolată 4.016.445 hectare, pe când cele 5385 moși și latifundii boierești cu numărul 4171 de proprietari, au o întindere totală de 3.810.355 hectare!

Prin urmare 6 milioane și 300.000 suflete din actuala poporație a României nu stăpânesc și nu folosesc decât abia 4 milioane din actuala suprafață cultivabilă a țării, pe când restul de aproape alte 4 milioane hectare adică douăzeci jumătate, o stăpânesc și o folosesc numai vreo 700.000 până la 1 milion suflete boierești!

În continuare d-l Șerban constată cu o sinceritate rară și cu o îndrăzneală deosebită, că reformele agrare introduse în România după înfricoșata revoltă țărănească de la 1907, n-au putut produce aproape nici o schimbare esențială în această stare de o nedreptate evidentă insuportabilă și revoltătoare. Susține și dovedește, cu o putere de convingere frezistibilă, părerea că, dacă actualii conducători înțelepți ai Statului român nu se vor putea hotărî ori, chiar și vrând ei, nu vor izbuti, ca să schimbe înca „la timp” această stare și să desleze ei înșiși marea chestiune țărănească a României prin introducerea și executarea cinstită a unor reforme agrare cu mult mai radicale ca cele de până acum: o va schimba, în timp mai mult ori mai puțin apropiat, însăși pătrîmnea română, prin grozava ei putere de viață și prin hotărârea ei voioasă de a trăi. O va schimba așa cum va lăsa și va putea ea, dar o va schimba cu toată siguranța!

3) După ce înșiră și dovedește mai multe cazuri concrete din obiceiurile dominante și din practicile, după cari au fost și sunt încă tractați țărânii din România:

D-l Șerban constată cu toată hotărârea, că marea proprietate română, adică marii proprietari de pământ din România, în majoritatea lor covârșitoare, nu și-au împlinit chemarea lor istorică în viața de stat a României și nu și-au făcut datorită față de Statul român și încheie susținând că din această cauză, acești proprietari nu mai au nici un titlu just nici la drepturile lor privilegiate de azi!

Plecând de la faptul, că unii mari proprietari și că îndeosebi foarte mulți

mari arendași de pământ din România nu sunt de naționalitate română: țin să mi exprim și să subliniez părerea, că d-l Șerban vorbește aici înădins de „marea proprietate română...” și nu de marii proprietari români!

4) Ajungând să discute problemele de actualitate și modalitățile de deslegare concretă a marelui chestiunii țărănești:

D-l Șerban se declară de partizan al exproprierei forțate și al lărgirii puterii politice adică al unei estinderi mai largi a dreptului de vot electoral asupra țărănilor!

Deodată și în legătură cu aceasta afirmare a sa scoate la iveală și discută cu o evidentă competență și cu toată pricepera necesară, dreptul Statului de a interveni și de a se amesteca în mod hotărât în regularea raporturilor lor de proprietate a pământului. Arată și constată anume, că colosala diferență de putere economică dimpreună cu revoltătoarea nepotrivire a proprietăților rurale din România, numai cu ajutorul pozitiv și numai sub scutul puterii de stat și prin urmare numai din voiața, expresă ori tacită, a Statului, în afirmarea sa de pe vremuri, s'au putut forma și ajunge până la stări de azi, insuportabile și foarte primejdioase, în prima linie chiar pentru însuși Statul român.

Este deci nu numai un drept indiscutabil, ci totodată și o mare datorință a Statului, ca tot el să se îngrijască de viața și existența celor 6 milioane de cetățeni ai săi adică de propria sa existență și conservare ca Stat, chiar și fără învoirea benevolă a celorlalți abia un milion de cetățeni ai săi!

D-l Șerban este prin urmare un partizan declarat al intervenționismului de stat!

Cam acesta este în rezumat, după părerea și pricepera mea, conținutul esențial al cărții d-lui Șerban. Acelora însă, cari ar vrea să știe mai multe și mai esacte lucruri din această carte, le recomand cu toată căldura să și-o procure și să o citească în întregime. Eu îi asigur, că aceasta carte face să ne cetim!

Cu privire la autorul cărții țin să spun următoarele:

Ținărul Dr. Mihail Șerban este fiul răposatului M. Șerban, fost judecător la tribunalul din Seghedin și al doamnei văduve Justina Șerban n. Roman. Dânsul se afla încă în frageda tinerețe când a rămas orfan de tatăl său. De aceea creșterea și educația sa pe la școlile primare și secundare din Ungaria și pe la cele superioare de prin Germania, au rămas în grija mamei sale, care, după cum arată însuși autorul cărții, s'a achitat în mod strălucit de noblele dar grelele ei datorințe de mamă română — văduvă.

Din prefața cărții mai aflăm și aceea, că tânărul autor a mai avut și în unchiul său, d-l Victor Roman, inspector la Casa Rurală din România, un „necobosit sfătuitor și sprijinitor... Mama și unchiul numit al autorului sunt copiii marelui nostru fruntaș, care era Visarion Roman întemeietorul și primul director executiv al institutului »Albina« și care a răposat la 1885 în etate de 52 ani.

Am scos la iveală și subliniez această directă înrudire de sânge dintre bunicul Visarion Roman și dintre nepotul Dr. Mihail Șerban, pentru că am aflat și cred că între acești doi bărbați, s'a format și există, întru cât este vorba de marea chestiune țărănească a neamului românesc, și o înrudire sufletească.

Toți aceia cari știu, direct sau indirect, cum s'a manifestat pe la 1870—1872 viața și afirmarea economică a neamului românesc din Transilvania și din Ungaria și că în acea afirmare economică a noastră, din care a ieșit atunci deocamdată »Albina«, cât de covârșitoare și de hotărâtoare au fost scopurile privitoare la ridicarea economică, culturală și socială a țărănilor români, adică partea privitoare la chestiunea țărănească română dela noi: cetind cu atențiune și cu înțelegere cartea d-lui Șerban, vor afla și ei precum am aflat eu, sunt sigur, o înrudire sufletească între acești doi oameni!

Nu mă leg de vorbe, dar susțin că identitatea de sentimente, de idei și de năzuințe, ori fie ele și un fel de tradiție culturală: există și este incontestabilă.

Dealtfel îmi rezerv ca, după ce voi fi arătat în un alt articol, că de unde provine și cum se explică importanța deosebită, care

i-s'a dat și i-se dă cărții d-lui Șerban în România: să reproduc câteva date și informațiuni, tot din priklul și în legătură cu cartea d-lui Șerban, îndeosebi și cu privire la starea în care se află azi chestiunea țărănească dela noi așa cum este ea cuprinsă în cooperarea românească din Ungaria!

Țin că este de interes general și de actualitate deosebită, ca să se vadă și să se știe în cercuri cât mai largi cum s'a dezvoltat și în ce forme concrete au fost turnate idealismul și și altruismul de cari au fost conduși fericirii fondatori dimpreună cu genialul întemeietor al »Albinei«, care a fost: Visarion Roman!

Dr. Nicolae Decrdea.

Atitudinea României în actualul războiu.

Generalul Mustafă despre intrarea în acțiune a României.

Distinsul general român Mustafă, apreciând în nru de ieri al »Universului« operațiunile militare victorioase austro-ungare din Galiția și Polonia rusească, îne să facă de încheiere următoarele constatări cu privire la atitudinea României:

„În legătură cu această stare de lucruri pe teatrul de războiu, a vorbi de o imediată sau apropiată intrare în acțiune a României alături de quadrupla alianță, ar fi o curată nebunie.

„Chiar în vremea când Rușii n-au fost loviți complectamente de catastrofa, ajutorul României pe un teatru de războiu, unde milioane de oameni se aruncă unii peste alții, ar fi avut aproape același efect ca o picătură de rouă ce cade în mare. Și azi încă, când armatele române, care ar veni în ajutorul Rușilor, ar trebui să fugă cu o iuțea fulgerătoare după ruși — spre a-i ajunge — având astfel să ia asupra lor întreaga ciocnire a Austro-Germanilor, azi, a prinde intrarea în acțiune a României alături de Ruși însemnează a împinge țara la un desastru național.

„În adevăr scumpa noastră armată nu merită să i se pregătească un mormânt în Carpați. Ea merită, ca vitejilor ei ofițeri și soldați, dacă vor merge pe câmpul de luptă, să nu le fie destinată o peire sigură, ci posibilitatea de a arăta ce pot și de-a se reîntoarce încoronăți cu glorie în patria mărită“.

SITUAȚIA pe câmpul de războiu.

Azi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice:

Budapesta 9 Iulie. — Din marele cartier general al nostru se comunică oficial cu data de azi:

Situația în nordul monarhiei.

Pe câmpul de operații dela nordost situația generală e neschimbată. În Polonia rusească, pe înălțimile, cari se ridică spre nord dela Krasnik ni continuăm lupta. Am respins și eri, — întocmai ca și în zilele precedente — atacurile extraordinare de violente, pe cari Rușii le-au îndreptat în contra noastră pe acest front. Ni menținem toate pozițiile de avantposturi, pe cari le-am luat dela dușman spre vest dela Vistula.

La granițele italiene.

Pe litoral a fost eri relativ liniște. La Görz am silit un aeroplan italian să aterizeze. La hotărâle caritane și tiroleze decurg numai lupte de artilerie și câteva ciocniri mai mici. La Coldilana, lângă Buchstein am respins atacul alor două batalioane dușmane.

General de divizie Höfer, locțiitorul șefului de stat major

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Berlin 9 Iulie. — Buletinul oficial al marelui cartier general german e pentru azi următorul:

Pe câmpul de operații dela vest: Spre nord dela fabrica de zahăr din Souchez am respins un atac francez. Am măcelărit apoi câteva detașamente mai mici dușmane, cari au pătruns în pozițiile noastre. Încă nu ni-a succes să curățăm de dușmani partea de tranșeu, pe care am pierdut-o alături spre vest dela Souchez. Afirmăm din comunicatul oficial francez, ca e vorba de capturarea unui tun german e necorectă. Spre ost dela Ailly Francezii au îndreptat mai multe atacuri izolate în contra noastră, dar fără succes. În Bois-de-Prêtre, spre ost dela pozițiile ocupate de noi acolo, am luat cu asalt mai multe tranșee dușmane pe o estindere de 350 de metri, în timp ce am făcut prizonieri 250 de Francezi și am capturat o mitraliează. Noaptea apoi au avut loc pe întreg frontul dela Ailly până la Wesel numai ciocniri neînsemnate. După o puternică pregătire de artilerie dușmanul a atacat înălțimea Nro 631, pe care o ocupasem noi în 22 Iunie. A trebuit să ni părăsim tranșeele cu totul înfundate de pe acest pisc.

La ost și sudost situația e neschimbată.

Războiul cu Turcii.

Constantinopol 9 Iulie. — Comunicatul oficial al marelui cartier general otoman e pentru azi următorul:

Pe frontul din Caucaz: Cavaleria dușmană, pe care o respinseserăm noi pe aripa dreaptă a acestui front a avut intenția, ca menținându-și pozițiile să îndrepteze contra-atacuri în contra noastră. I-am zădărnicit însă încercările pe cari le-a făcut în acest senz.

Pe frontul dela Dardanele: Pe sectorul Ariburnu artileria noastră a deschis în 6 I. c. un foc succes asupra pozițiilor dușmane, în cari a cauzat pagube serioase. Artileria dușmană, care a operat în contra aripei noastre din stânga și-a bombardat în urma țintirii greșite propriile tranșee cauzând prin aceasta pagube destul de mari în rândul propriilor soldați.

Pe sectorul Sed-il-Bahr am respins atacurile, pe cari le-au încercat în contra noastră trupele dușmane de eleraj și i-am cauzat dușmanului mari pierderi, în timp ce acesta își urma operațiile de încălcări și descărcare a vapoarelor mai mici și a vaselor auxiliare de războiu.

Bateriile noastre anatoliene au deschis un foc repentin asupra pozițiilor dușmane. Una dintre granatele noastre a căzut în mijlocul unui batalion dușman cauzând printre soldații dușmani mare groază și nimicire. Tot aceste baterii au aruncat în aer și un magazin dușman de muniții. De pe celelalte fronturi n'am primit nici o știre mai remarcabilă.

Un ministru francez—despre pace. Ziarul »Az Est« află din Paris: »Petit Parisien« anunță: Ministrul social democrat francez Guesde a declarat înaintea unei deputații muncitorești din Bethune, că războiul mondial se apropie de sfârșit și că pacea se va încheia cel mult peste 3 luni.

Ziarul »Petit Parisien« s'a adresat printr-o telegramă ministrului Guesde întrebându-l, dacă declarația de mai sus emanează de fapt dela dânsul. În răspunsul său ministrul francez a confirmat această enunțare adăugând, că are motive să facă o astfel de declarație la aparență atât de optimistă.

Intreagă presa franceză se ocupă cu declarația ministrului Guesde, căreia ziarele — între cari și »Temps«, organul ministerului de externe — îi atribuesc o mare însemnătate mai ales acum, când ziarul berlinez »Vorwärts« a scris cu permisiunea cenzurii nemțești că Germania nu urmărește o politică de cucerire, ci luptă pentru o pace durabilă rumai.

Dela Academia română.

Concursuri pentru premii.

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

— Fine. —

III. Premiile Secțiunii științifice

16. Premiul Lazăr, de 5.000 Lei se va da, în sesiunea generală din 1917, celui mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Crustaceele din apele interioare ale României din punctul de vedere sistematic, faunistic și biologic; descrierea și figurarea tuturor speciilor și varietăților, vîleața lor și raporturile lor față de mediul în care trăiesc; distribuția lor geografică. — (Deciz. 28 Maiu 1912).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1916.

17. Premiul Năsturel, de 5.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1917, celui mai bune lucrări scrise în limba română, cuprinzând:

Climatografa României bazată pe observațiunile până la finele anului 1910.

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1916.

18. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei (divizibil), se va da, în sesiunea generală din 1918, celui mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Contribuțiunile la studiul caracterelor antropologice și biologice ale țărânului român.

Lucrarea va fi întocmită după următorul program:

1. Să se arate, cu cercetări personale, antropometria țărânului român, mai ales craniul, toracele, statura, din o regiune restrânsă la cel puțin două județe de munte (de preferință dintre județele: Gorj, Mehedinți, Vâlcea, Muscel, Dâmbovița, Putna, Neamț, Suceava) în legătură cu variațiunile morfologice ale terenului (munte, depresiune subcarpatică, deal), sau la două județe de șes în cari drumurile păstoritului sunt mai dese (Ialomița, Brăila, Olt, Covurlui), sau la județele de dealuri (Tulova, Vaslui, Fălciu), arătându-se amănunțit categoria indivizilor măsurați, dacă sunt răzeși, călcași sau fac parte din așa numitele stobozi.

2) Se vor avea în vedere sexele și etatea, precum și osemintele omenești din aceeași regiune din vremuri cât mai vechi, pentru a se putea trage cât de sigure concluzii asupra variațiunii în timp.

3) Să se studieze vigoarea și rezistența țărânului, mai ales raportul dintre modul său de a se hrăni și energia ce o desfășoară în diferitele activități ale sale, mai cu seamă acele legate de sol, și să se aprecieze și aptitudinile pe cari le are. — (Deciz. 30 Maiu 1913).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1917.

19. Premiul Lazăr, de 5.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1919, celui mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Studiul unuia din cele trei râuri: Siretul, Argeșul, Ialomița.

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1918

20. Premiul Bodescu, de 1.500 Lei se va da, în sesiunea generală din 1919, celui mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Studiul geografic al unei regiuni din Basarabia.

Lucrarea va cuprinde studiul geografic, etnic și economic al oricărui regiuni naturale, de ori-ce întindere din Basarabia. Condițiunea principală e ca acea regiune să fie ocupată în majoritate de Români. — (Deciz. 27 Maiu 1914).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1918.

21. Premiul Neuschotz, de 2.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1919, celui mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Flora unuia din cele două județe din noua Dobrogea, după alegerea bantistului. — (Deciz. 29 Maiu 1914).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1918.

22. Premiul Năsturel, de 5.000 Lei se va da, în sesiunea generală din 1920, celui mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Valoarea alimentară a porumbului.

(Va urma).

de lume, din toate părțile — și oamenii ăștia așteaptă o predică mai cu forțoi!

— „Țiii, drăguță-Doamne!“ strigă Grigoraș, „bine zici: mâne-i ziua sfintei Atanasia. Așa, firește! Aia-a-i odată predică! O să fi aspru de tot, părinte, ca să le tihnească mai bine crășma, mai apoi Numa' de nu te-ar apuca o durere de cap așa de a năibit de vinu' crășmarului, după o predică în toată legea!“

Părintele îi făcu semn lui Grigoraș să nu mai urmeze cu vorba după cum începuse.

— „Bine, părinte!“ îi strigă Grigoraș, „de ce-aleargă, ca nebunii, oamenii din toate meleagurile, pe-aicea? Aș vrea să știu și eu!“

— „La de astea,“ zise părintele, recăștigându-și cumpătul, care-i sta așa de bine, „la de astea nu te pricepi, dragă frate-al meu! Și tot, tot, mama noastră ți-a fi povestit și ție, când ai fost mic. De câte ori treci prin satu' nost, și cât ești tu de bătrân, și tot nu știi de ce-aleargă lumea?“

— „Mi-a'ntrat pe-o ureche și mi-a ieșit p'ailaltă,“ îi răspuse Grigoraș. „Am eu alte năcazuri, mai mari, decât să mă gândesc la Sfânta Atanasia asta a ta! Trebuie să mi bat capu' cum să cumpăr puii și găinile din șapte sate, ca să le vând, iară, într'alteia. A, m'am săturat să mai țin coșnița asta'n spinare la s'o dau jos.“

Grigoraș și-a dat coșul la pământ, cu multă țara-vură, și s'a așezat mai apoi lângă el.

(Va urma)

ANUNȚ!

Avem onoarea a aduce la cunoștința onor. noștri clienți, că desființăm pe cale pacinică în 12 Iulie a. c.

Atelierul de văpsit și zugrăvit, care a fost până acuma în companie condus, și vom continua meseria — dela timpul indicat — fieștecare separat.

Aducându-Vă pe calea aceasta multămită pentru încrederea ce ați avut față de noi, Vă rugăm ca și în viitor să ne onorați — pe fiecare separat — tot cu aceeași încredere.

Brașov, 10 Iulie 1915.

Cu toată stima

Gustav Kreutzer și Stefan Romanski.

**COVOARE
LINOLEUM
PERDELE**

Pânzături, albituri de pat, se pot cumpăra cu prețul cel mai convenabil, în alegere mare, prețurile cele mai ieftine la

TELLMANN & SPEIL
Târgul Grâului nr. 8.

Îngrijim și așezarea de **Linoleum** cu lucrători experți
Lucrările de **Linoleum** în Hotel Coroana sunt executate de firma de sus.

La prea înalta împuternicire a Maj. Sale Apost. c și reg.

A 31-a LOTERIE de Stat c. și r.
pentru scopuri de binefaceri militare

Loteria aceasta conține **21.146 câștiguri în bani gata** în suma totală de **625.000 C.**

Câștigul principal **200.000 coroane.**

Tragerea urmează în Viena în 15 Iulie. 1915. Un los costă 4 cor.
Losuri se capătă la secțiile loteriilor de stat în Viena III. Vorderer Zollamtstrasse 5. Colectanți de loterie, Trafici, la oficiile de dare, poste telegraf și căiferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.

Losurile se trimit franco

7-10

Diracția c. r. a loteriei,
Secția loteriel de bine-facere.

Specialitate de apă minerală.

Isvorul MATILD din Bodok

este cel mai apreciat reprezentant al apelor minerale alcalice.

Apă minerală de primul rang

care amestecată cu vin este superioară celorlalte ape minerale.

Bentura de predilecție a cercurilor celor mai înalte sociale

care în urma conținutului și îngrijirii conștientioase și curate a isvorului, se preferă din partea medicilor apei minerale mondial renumite Gieshübler.

Cel mai bun semn

contra falsificărilor a apei minerale MATILD este limpezeeala absolută până la cea din urmă picătură.

Deposit principal a apei MATILD în Brașov la firma **E. O. & L. THEIL**, Strada gării Nr. 25. Telefon 364 se capătă în cele mai multe prăvălii cu ape minerale și în restaurantele mai de frunte.

Cu toată stima

Administrația isvorului, **Iosef György,**
Șepsibodok (Ardeal).

60-200.

Negoț nou de văpseli de primul rang.

Aduce la cunoștința Onor. public, a văpsitorilor de odăi și a comercianților că am deschis în

Brașovechi, strada lungă, No. —

Prăvălie de văpseli și uleiuri,

bine asortată cu toate sorturile de văpseli.

Am și un deposit de tot felul de scări.

Prețuri moderate. 33-50 Servici solid.

N. A R S U, Văpsitor de odăi și comerciant de văpseli.

**Marca conducătoare
a industriei indigene de ghete o are
indiscutabil, mondial renumitele**

G H E T E - T U R U L

**„TURUL”
Fabrică de ghete,
Societate pe acții
TIMIȘOARA.**

130 Filiale proprii
900.000 perechi producția anuală.
1200 lucrători și amplolați

Deposit :
BRAȘOV
Str. Porții 8

Cea mai mare fabrică
din Monarhie.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMANIEI.

--- SITUAȚIUNE SUMARĂ. ---

1914.		--- ACTIV ---		1915.	
21 Iunie				13 Iunie	20 Iunie
211287406	154637213	(aur (monete)	163069161		
1000582	—	stoc metalic „depozitat	25220000	259480458	259530458
183279596	56650193	„(lingouri)	205000	623179	605557
		(trate și disponibil considerate ca aur	71036292	220243539	220121361
		Argint și diverse monede			
		Efecte scontate			
46255282	23646600	Imprumuturi pe efecte publice	27767200		
	44049900	Imprum. pe efecte publice în cont curent	49899700	49747168	48954775
	22608682	din care nu s'au ridicat lei:	28712185		
11924059	21441218	Imprum. Statului de 15 milioane fără dobândă (1901). Impr. Stat. în ct. crt. pe bon. de tez. 3% ¹⁾ aur (1914-15). Efectele capitalului social		11273958	11273958
11965662		Efectele fondului de rezervă		196969328	203469328
16776877		Efect. fond. amort. imob., mob. și mașini Imobile		11537860	11509360
4037281		Mobilier și mașini de imprimerie		16476677	16463177
6719448		Cheltueli de Administrație		3965281	3965281
1074760		Efecte și alte valori în păstrare		6733709	6733709
1725980		Bonuri de tezaur 3% ¹⁾ aur în gaj p. Impr. Statului Efecte în gaj și în păstrare provizorie		1108986	1108986
127336242		Conturi curente		1437710	1602773
		Conturi de valori		134047666	133986716
131093800		Conturi diverse		200000. A)	300000000
26953324				162693383	162738270
23587039				21731700	21635425
6841135				22479521	22662382
				30243584	30207203
810859273				1350693702	1456570602
12000000		Capital		12000000	12000000
37162084		Fond de rezervă		39714199	39744109
5398208		Fond. amort. imob. mob. și mașini		5768306	5768306
420753900		Bilete de bancă în circulație		653102620	656134980
5801897		Dobânzi și beneficii diverse		7632141	7941587
13974238		Conturi curente și recep. la vedere		67468091	70023710
258430042		Efecte și alte valori de restituite		496641049	596724994
57338904		Conturi diverse		68367296	68232616
810859273				1350693702	1456570602

TAXA: (Scont 6%^o
Dobânda 7%^o.)

1) Modificat dobânda din 4% în 3% conf. Convenției din 15 Iunie 1915.

Fotografia modernă.

Am onoarea a aduce la cunoștința Onor. public, că am deschis un nou

Atelier de fotografie modernă
Strada Vămei nr. 34.

În urma aranjamentului meu special pot în fiecare oada face fotografii artistice.

La dorință și în locuințe, fără urcarea prețului
Garantéz executare exactă.

Cu toată stima

Wilhelm Herter,

28-50 **fotograf, Str. Vămei (colțul str. sf. Ioan).**

Anunțuri

primește Administrațiunea
Gazetei Transilvaniei
cu prețurile cele mai
MODERATE.

Ionel Ciucășel
croitor de haine bărbătești
Brașov,
Târgul Florilor 18.
81-50

Cetiți --- **Gazeta Transilvaniei.**
Răspândiți